

Influența italiană în literatura română

(CONTRIBUȚII DE ISTORIE LITERARĂ)

I. IANACHE VĂCĂRESCU

Literatura populară, deși lipsită de stabilitatea formei de posibilitatea unei transmisiuni nealterate, se poate mai...

Când vroom să aprofundăm cercetările noastre din punct de vedere evolutiv-istoric, la literatura scrisă, întâmpinăm...

Atunci, când — în parte, — limba noastră scapă de tuncle slavonești și vieja noastră, mai mult culturală,...

Cât s'a realizat din ceace și-au propus latinizării se știe; orice caz, meritul primei generații venită în contact cu...

Dar și aici forma primitivă a versurilor populare, nu putea dăinui mult, deoarece nici mentalitatea lor nouă...

Dacă s'a vorbit mult, în repetate rânduri și cu ocazia dierii operi multor scriitori de influența franceză, fiind...

Tăcerea păstrată în jurul influenței italiene, nu cred să datorită exagerării absurde a lui Eliade, ci modului...

E un fapt cert, că alături de influența franceză și mai înainte de ea, s'a afirmat influența italiană. Părerile istoricilor...

D-nul Ramiro Ortiz, în introducerea scrierii d-sale: „Per storia della cultura italiana in Rumania”, vorbind de influența italiană în literatura românească propriu zisă,...

„Și cu acestu mijlocu poeticescu, sau mai bine să-l zicem înțeleptescu, voindu să-și facă stăpânire obabnică și fără de nici o îngrijare, au adusa multime dă Latinii și dă Italianii aici”.

Căutând mai departe să explice desvoltarea lipsită de principii savante a limbii românești și făcând confuzie între „coloniile italiice și poporul italian de astăzi, ne arată ce l-a hotărît să-și alcătuiască gramatica lui.

„Dar ce folosu că de au și lăcutiu aceste frumoase eparhii, Romanii au fosu pre cumu să vede, oameni din cei ce poiu lesne a să muta, adică proști și țărani și nu cu știință dă știință (sic), ci și fără de gramatică au grăitu ei latinește și tainește (sic): ca oameni proști. Dar crezu că dă la fil toru au începutu a să și mai dăghină limba, și fiindu Dacii împreună lăcutiori cu dănsii, Sărbii și Bulgarii vecini, a lăte limbi dăosebite și a lor fără gramatică, ce urma să fie alu limba noastră dă cătu acela ce vedemu as-a-zi? Căci dă ar fi fostu măcaru un dascăl dă gramatică, astăzi amu grăi toți limba lălinească sau itălenească, cu carele au venit acei stăpânitori dă atunceă acic”.

„Să cunoaște adevărul arățărilor mele din doau lucruri mai cu dedimă, cel dăntăiu dău strămutare și deghinare limbii, re fitadu gramatică, cel dă al doile, din a lipsi dău limba noastră toți termenii științii și căte ziceri au lătu Italianii dă la Latinii și Latinii dău isvorul cel mai desăvârșiu, adică din limba Greciloru”.

Intrebându-se, cum vreme de 1601 ani, nu s'a gândit nimeni să alcătuiască și să dea la iveală o gramatică românească, ci arată căt e de necesară intervenția unei limbi apropiate prin origină de a noastră, în împrumutul termenilor tehnici, pe care atăta vreme l-a oprit influența bisericească slavă:

„Ar fi lucru dă mirare și poate al socoli fieștes-cine cumu în vreme dă 1601 ani, nu să a lă Vre-un omu ca să grăiască, să coprinăză stare limbii prin mijlocu a vre-unii gramaticii, și să aduce termenii filosofii prin vre-un dicționar, ca să poată lămăci cu înlesnire cărțile dă știință, în limba românească; și să nu mai pue în ostentă pă lăcutiorilor acestoru eparhii ce voru poiti să fie ștutori dă științe și dă filosofie, ca să învețe ală limbă streină, intru care să le a lăte aceste. Cu toate aceste u pocu face dăzlegare aceștii mirări în oare-ce chipu cu o chibzuire socotită dă adevărată. Toți acei vechi lăcutiori a acestoru eparhii, ne avându ală limbă în urma acestoru strămutări care să fie în lățăta ca și ace lălinească pântru jărtocle înclinațiorilor bisericeștii (mai vârtosu după ce ne-au datu Botezul și re-au îndeslătu de lumina credinții și a legii ce avemu, marele imperator și sfântu Constandiu, pre cumu ne încredințată și nu istoricu adevăratu, întru toate lășă la istoricile sale și la politicile arățări numai au în lățătașă limba sârbescă”.

Desigur, căutând să vedem intrucât s'au răsfrânt principii enunțate de el în prefața gramaticii, în poezia lirică, nu vom găsi ceace vom găsi mai târziu la Eliade Rădulescu.

Totuși acest scriitor în ale cărui scrieri în proză, scrieri sau acte, „se învește influența deosebitelor limbii ce el cunoștea și ziceri uzuală înțeleși se găsesc a lăturate cu cuvinte luate din limba italiană și scrie de autor, chiar cum se pronunțau în această din urmă limbă” 1) își publică și producțiile sale poetice la sfârșitul „Observațiilor și băgărilor de seamă...” din 1787.

Și Văcărescu ne dă ocazia să vedem tot cu acest prilej, că citise poezie italiană, căci iată ce ne spune despre Metastasio:

„...prea înțeleptul și plinul dă Istorie și dă știință și mai vârtos de duhu născătoriu Metastasio pântru care îndrănescu a zice că nu s'au (sic) împodobitu acestu Poetu cu poezia itălenească ci am împodobitu poezia itălenească, cu duhu și cu condelu său” 2)

Și nu numai a cunoscut această literatură ca fond, ci a făcut și câteva observații asupra ritmului versului italian, lucru ce reiese din următorul pasagiu în legătură cu cel de mai sus:

„Limba itălenească n'au obișnuit a aveă stihuri cu numără dă picioare, ci numai cu număr de silabe și cu multe feluri, altele dă șase, altele dă optu, altele dă BI (-12 și până la EI (-15). Acestea totu cu o formă de glăsuire la pronunție totu cu o curgere, cu potrivire de silabe la sfârșit și acestea dă multe chipuri cu mari gândiri precum suntu dintr'ale multor alți autori, ale lui Tasu și Ariostu și Petrarca, și ale prea înțeleptulu... etc... Metastasio...” 3)

Scopul lui Enăchiță Văcărescu nu a fost să dea el modele poetice slefuite de influența altor literaturi, ci s'a simțit dator să aprofundeze firea limbii românești, ajutând la creșterea ei, pentru acei urmași cari aveau să o scrie mai târziu. Și pentru aceasta, dând la lumină umilele sale observații asupra gramaticii, găsește adevărata cale unde itălenismul i-a folosit într'adevăr. Iată cum se exprimă în această privință, L. Șeineanu, în a sa „Istorie a filologiei române” 2):

„Scind prima gramatică românească, autorul avu să întâmpine din capul locului o mare greutate în nomenclatura științifică. Din ce limbă să împrumute? Văcărescu familiarizat mai mult cu limba italiană, cătă a dă o soluție practică cestului, adoptând această limbă, pentru nomenclatura gramaticală”.

Puteam stabili la Enăchiță Văcărescu, așa dar că în afară de cultura sa individuală, influența altor literaturi și oglindită în gramatica sa, care nu e completă, fiind lipsită de cestluni privitoare la țesătura limbii, și e totuși îmbogățită cu un mic tratat de poezică în care poeziile sale servesc numai ca un document prin care arată înrudirea limbii noastre cu cea italiană, spaniolă și franceză, iar în chestiile de terminologie gramaticală, numai influența italiană, e vădită.

CONST. C. CRISTEA.

1) Odobescu, „Scrieri literare și istorice, I. Socce 1887 pag. 268.
2) Ienache Văcărescu: Observ. sau băg. de seamă... (1787) pag. 167-68.
3) Ibidem op. cit. p. 167.
2) Op. cit pag 94. (Șeineanu Cristea).

1) Literatură română modernă vol. I.
2) Th. D. Speranția: Scriitorii vechi (Bibl. p. tolu).

Din istoricul epigramei românești

Culegeri de Paul I. Papadopol

Iacob Negruzzi (1)

(N. 1842)

Sfat (3)

„Toti sânt răi și lumea-i seacă
Nu ncețezi a tot striga;
Vezi cu tine de te împacă
Și cu toți t-ei împacă.

Indată

De ai o idee — în scris s'o pui îndată,
De ai o iubită condu-o la altar;
Căci lesne, trecând timpul, iubita e uitată,
Căci lesne, sburind gândul — ideile dispar.

De simți vre-o bucurie (3)

De simți vre-o bucurie, la nime să n'o spui,
Ci cu lăcate de-aramă în suflet s'o incui,
Căci fără de pă sare, de nu cu pismuire
Privește reaua lume înalta-ți fericie.

De simți vre-o durere, tu iarăși să n'o spui,
Ci tot așa, puternic, în suflet s'o incui,
Căci fără de îndurare, de nu cu multă mire,
Privește reaua lume a ta nefericie.

Un vis e fericirea

Un vis e fericirea: visăm neîncetat,
Când vom atinge scopul pe care l-am sperat
C'atuncea vom găsi-o, având ce am dorit,
Vedem că ea acolo n'a fost de îndată,
Și cu melancolie ne ntoarcem spre trecut
Visând la fericirea ce-odată am fi avut;
Căci palid e prezentul; trecut și viitor
Le colorăm în visuri cu verde nfloritor,
Și când atingem malul eternului abis
Vedem că fericirea și viea'au fost un vis.

1) Din: Opere complete. (Fragment din „Antologie epigrammei românești”).
2) Titlurile primelor 2, date de nool.
3) Titlurile autorului (epigr. a III-IV-a).

Crești la librării

Almanahul Științei 1924

apărut sub direcțiunea d-lui L. FLORIN

Redacția și Administrația: București, Pasajul Imobilizara

Sanatoriul „CENTRAL”

Medico-chirurgical

Calea Căilărași No. 16 (în plin centru al Capitalei)

Operațiuni chirurgicale	Boli de ochi, nasului. Boli interne, genitourinare, venereo-sifilice și boli nervoase neturbulente.
Tratament anti-sifilitic	Pe cale venoasă, intramuscular și electrică seduzeră, cu mecol (Ionzare) Roscosi.
Laboratorul Central de Analize medicale	Analize complete de urină, sânge, spută, suc gastric, etc. și orice produse pe: tolu, etc. React. Wasserman și Sachs Georg, pentru diagnosticul sifilisului. Examine bacteriologice și sifilitice. Autoclavare și sterilizare, antipneumonic, silicoctic, polimicrobian, gripal, etc.
Instalațiuni speciale	Pentru ionizare, radiografie, radioscopie, radioterapie, diatermie, electroterapie, masaj vibrator, hidroterapie.

Bucărie dietetică pentru diabet și boli renale

Pacienții pot să se trateze cu orice medic internist sau chirurg

În secțiunile speciale se îngrijesc bolnavi atât intern, cât și extern, de către medici specialiști: radiologi, sifilis și boli nervoase.

Orele dă tratament 9-11 și 3 | 6 p. m.